

Protokół z IX posiedzenia

Międzyresortowego Zespołu do spraw materiałów niebezpiecznych zalegających na obszarach morskich Rzeczypospolitej Polskiej

Ministerstwo Infrastruktury, ul. Nowy Świat 6/12 w Warszawie, s. 132

24 września 2024 r.

1. Otwarcie posiedzenia i powitanie uczestników

Z upoważnienia Ministra Infrastruktury spotkaniu przewodniczyła Pani Natalia Zając – Zastępca Dyrektora Departamentu Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej w Ministerstwie Infrastruktury.

Spotkanie miało formę hybrydową z możliwością udziału online, z której skorzystali przedstawiciele UM w Gdyni, MSPiR, MAP, MRiRW, RDOŚ oraz MSZ.

2. Przyjęcie porządku obrad

Porządek obrad został przyjęty bez uwag.

3. Przedstawienie informacji nt. procedowania ustawy o zmianie ustawy o obszarach morskich RP i administracji morskiej (MI DGMiŻŚ)

Sekretarz Zespołu poinformował o zakończeniu uzgodnień międzyresortowych projektu ustawy. W ostatniej turze uzgodnień międzyresortowych żaden resort nie zgłosił uwag do projektu uzgodnionego na roboczym posiedzeniu Zespołu 27 sierpnia 2024 r. Obecnie dokument jest przygotowywany do przekazania na SKRM. Ewentualne dodatkowe uwagi do projektu resorty będą mogły zgłaszać na etapie rozpatrywania sprawy przez SKRM.

4. Przedstawienie informacji nt. projektu „Analizy ryzyka dla ludności związanej z zagrożeniami wynikającymi z zalegania materiałów niebezpiecznych w obszarach morskich RP”, omówienie zgłoszonych uwag (MSWiA)

Z uwagi na nieobecność przedstawiciela MSWiA dyskusja nad projektem została przełożona na kolejne posiedzenie Zespołu planowane wstępnie na grudzień br.

Przedstawiciel MON poinformował, że nie wszystkie uwagi MON zgłoszone do pierwszego projektu analizy zostały uwzględnione w poprawionej wersji. Do niektórych uwag MSWiA się nie odniosło. Podobnie było z uwagami zgłoszonymi przez MI DGMiŻŚ i MRiT. Przedstawiciele MON, MRiT oraz MKiŚ, pozytywnie odnosząc się do pomysłu przygotowania analizy, wskazali na konieczność jej gruntownego przereferowania, w tym ustosunkowania się MSWiA do już zgłoszonych uwag.

Członkowie Zespołu zgodzili się, że analiza jest dokumentem bardzo ważnym zarówno ze względu na poruszany temat, jak i na potencjalnie duży wpływ na opinię publiczną (możliwość cytowania analizy w mediach, wskazywania jej jako materiału źródłowego w artykułach prasowych, a nawet w pracach naukowych). W związku z tym, należy poświęcić więcej czasu na jej dopracowanie, aby informacje w niej zawarte były aktualne i w pełni odzwierciedlały stan faktyczny. W opinii członków Zespołu, wszystkie wątpliwości zgłaszane przez resorty powinny zostać wyjaśnione na etapie prac nad projektem, a sama analiza uzupełniona.

Podczas posiedzenia zgłoszono następujące uwagi do projektu:

- w projekcie należy dodać wstęp odnoszący się do wniosków z pracy Międzyresortowego Zespołu do spraw zagrożeń wynikających z zalegających w obszarach morskich Rzeczypospolitej Polskiej

materiałów niebezpiecznych przedstawionych w Sprawozdaniu z realizacji zadań powierzonych Międzyresortowemu Zespołowi do spraw zagrożeń wynikających z zalegających w obszarach morskich Rzeczypospolitej Polskiej materiałów niebezpiecznych, które zostało przyjęte przez Radę Ministrów w dniu 19 stycznia 2022 roku, oraz wskazać na istnienie i zadania obecnego Zespołu określone w Zarządzeniu nr 345 Prezesa Rady Ministrów z dnia 22 października 2022 roku w sprawie Międzyresortowego Zespołu do Spraw Materiałów Niebezpiecznych Zalegających na Obszarach Morskich Rzeczypospolitej Polskiej (M.P. z 2022 r., poz. 1042);

- w projekcie należy uwzględnić odniesienie do materiału opracowanego przez MRiRW dotyczącego wpływu zalegających materiałów niebezpiecznych na ichtiofaunę Morza Bałtyckiego i sektor rybołówstwa. Przedstawiciele MRiRW zostali poproszeni o zgłoszenie uwag do analizy uwzględniających materiał przygotowany przez MRiRW;

- treść projektu wymaga sprawdzenia pod kątem zgodności z zakresem właściwości resortów wchodzących w skład Zespołu. Członkowie Zespołu zostali poproszeni o ponowne przeanalizowanie projektu. Ewentualne uwagi i propozycje zmian zostaną zgłoszone do MSWiA, w uzgodnionym z MSWiA nowym terminie;

- należy uzupełnić treść projektu o analizę ryzyka związanego z potencjalnym naruszeniem/wydobyciem zatopionych materiałów niebezpiecznych (np. w trakcie budowy morskich farm wiatrowych);

- projekt analizy wymaga uzupełnienia o aktualne dane dotyczące materiałów niebezpiecznych zalegających na obszarach morskich RP – jeżeli to możliwe obejmujące okres do 2024 r. lub (jeżeli to niemożliwe) o wskazanie dlaczego nie posiadamy/nie mamy dostępu do danych aktualnych.

Zespół powróci do omawiania analizy na kolejnym posiedzeniu.

Członkowie Zespołu zwrócili się do MSWiA o ponowne odniesienie się do zgłoszonych do tej pory uwag, które nie zostały uwzględnione w nowej wersji projektu oraz o przeanalizowanie kwestii poruszonych podczas IX posiedzenia Zespołu i odniesienie się do nich w formie pisemnej lub na kolejnym spotkaniu Zespołu. Ponadto, Członkowie zobowiązali się do ponownego przeanalizowania projektu oraz przekazania ewentualnych dodatkowych uwag.

Zaproponowano, aby (po uzgodnieniu z MSWiA) przesunąć termin realizacji zadania na IV kwartał 2024 r. Sekretarz poinformuje o wyznaczonym nowym terminie zgłaszania uwag przez Członków Zespołu.

5. Przedstawienie informacji nt. ćwiczenia morskiego organizowanego przez MSWiA w 2025 roku (MSWiA)

Z uwagi na nieobecność przedstawiciela MSWiA dyskusja w tej sprawie została przełożona. Zgodnie z wcześniejszymi zapowiedziami celem ćwiczenia będzie zweryfikowanie zdolności reagowania kryzysowego w przypadku skażeń na morzu – w szczególności działania służb, SZ RP, inspekcji w wybranym akwenu wód morskich i w polskiej strefie brzegowej w sytuacji wystąpienia skażenia. Przedstawiciel MON poinformował, że nie otrzymał żadnych informacji na temat rozpoczęcia procesu planistycznego ćwiczenia morskiego organizowanego przez MSWiA i poprosił o jak najszybsze przedstawienie założeń scenariusza ćwiczenia oraz harmonogramu prac planistycznych, szczególnie pod kątem udziału w nim członków MZ. Do pozostałych Członków Zespołu również nie wpłynęły informacje na temat tego ćwiczenia.

6. Przedstawienie aktualnego stanu realizacji inwestycji wykonywanej w ramach KPO, dedykowanej zatopionym materiałom niebezpiecznym (UM w Gdyni)

Przedstawiciel UM w Gdyni poinformował, że otrzymał informację z CUPT o dokonaniu wyboru wniosku o dofinansowanie inwestycji. Obecnie oczekuje na sfinalizowanie prac nad przygotowaniem umowy o dofinansowanie i jej podpisanie.

26 sierpnia 2024 r. UM w Gdyni opublikował przetarg na realizację zadania. Otwarcie ofert zostało zaplanowane na 1 października 2024 r., jednak ze względu na zgłaszane w procedurze przetargowej pytania potencjalnych wykonawców i konieczność przekazania odpowiedzi, termin zostanie prawdopodobnie przedłużony o tydzień.

Zakończenie procedury przetargowej i podpisanie umowy z wybranym wykonawcą planowane jest na grudzień 2024 r., przy założeniu, że nie powstaną niespodziewane komplikacje w postaci odwołań.

Przedstawiciel UM w Gdyni wskazał, że ww. analiza opracowana przez MSWiA może stanowić istotny wkład w realizację projektu. Ponadto merytoryczne przedstawienie zagrożeń wynikających z zalegania materiałów niebezpiecznych w obszarach morskich sprowadzi dyskusję publiczną na właściwe tory oraz pozwoli uniknąć powielania opinii dotyczących zatopionych materiałów niebezpiecznych nie popartych faktami.

7. Przedstawienie aktualnego stanu realizacji zadań z planu działań Zespołu na rok 2024 (MAP, MRiT, MRiRW, MI DGW, MNiSW, MON)

Przedstawiciel MAP poinformował, że zadanie „Opracowanie informacji nt. wykonanych do tej pory działań na obszarach MFW wraz z podaniem liczby wydobytych i zneutralizowanych materiałów niebezpiecznych i kosztów przeprowadzonych działań” jest w trakcie realizacji. Zebrano wkłady ze spółek, w których udziały ma Skarb Państwa, a pełna informacja w tej sprawie zostanie przedstawiona na następnym posiedzeniu Zespołu.

Przewodnicząca Zespołu podkreśliła wagę przedstawienia tych danych ze względu na katastroficzne wizje głoszone przez niektóre podmioty, które wybrzmiały między innymi podczas (zorganizowanego 2 września 2024 r.) wyjazdowego wspólnego posiedzenia dwóch senackich komisji: Spraw Zagranicznych oraz Klimatu i Środowiska dotyczącego m.in. zarzutów „niewłaściwego” prowadzenia badań terenów pod farmy wiatrowe pod kątem ew. zalegania materiałów niebezpiecznych. MI przekaze szerszą informację na ten temat.

Przedstawiciele MRiT poinformowali, że trwają prace nad przygotowaniem analizy dot. zadań realizowanych przez podmioty sprawujące nadzór nad podmiotami prowadzącymi działalność z bronią chemiczną oraz toksycznymi związkami i ich prekursorami (w tym z ich wydobyciem, neutralizacją i utylizacją). Opracowanie zostanie przedstawione na następnym posiedzeniu Zespołu.

Przedstawiciele MRiRW poinformowali, że są w trakcie odbioru od wykonawcy „Opracowania koncepcji analizy wpływu zalegających materiałów niebezpiecznych na ichtiofaunę Morza Bałtyckiego i sektor rybołówstwa wraz z opisem aktualnego stanu”. Dokument zostanie przekazany Członkom Zespołu, a wnioski z przeprowadzonych badań zostaną zaprezentowane na następnym posiedzeniu Zespołu.

Przedstawiciel MI DGW poinformował, że analiza POWM w zakresie zatopionych materiałów niebezpiecznych oraz przygotowanie rekomendacji działań wymagających podjęcia przez Zespół jest w trakcie opracowania i poprosił o przesunięcie terminu realizacji zadania na IV kwartał 2024 r.

W związku z nieobecnością przedstawiciela MNiSW omówienie realizacji zaległego zadania dotyczącego opracowania jednolitego, zbiorczego zestawienia wszystkich prac badawczych i naukowych realizowanych w odniesieniu do materiałów niebezpiecznych zatopionych w polskich obszarach morskich, zawierającego zarówno dane dotyczące projektów (badań naukowych) już zrealizowanych, jak i planów takiej działalności, przełożono na następne posiedzenie Zespołu.

Przedstawiciele MON omówili aktualny stan prac nad zbiorem definicji, terminów i pojęć dotyczących materiałów niebezpiecznych zalegających w obszarach morskich. Przekazanie roboczej wersji zbioru Członkom Zespołu do analizy i zgłaszania ewentualnych uwag planowane jest na listopad 2024 r. Przedstawiciele MON poinformują Zespół o neutralizacji min morskich w Zatoce Gdańskiej i Zatoce Puckiej zrzuconych w 1939 r. przez stawiacz min ORP Gryf po zrealizowaniu zadania.

8. Przedstawienie bieżących informacji na temat działań związanych z materiałami niebezpiecznymi zalegającymi na obszarach morskich RP, w tym o projektowanych regulacjach prawnych, udziale w szkoleniach, spotkaniach i konferencjach krajowych i międzynarodowych oraz otrzymanych zgłoszeniach na temat zidentyfikowanych materiałów niebezpiecznych lub powiązanych z nimi problemów (Członkowie Zespołu)

Przewodnicząca Zespołu przedstawiła informację na temat wspólnego posiedzenia senackich Komisji Spraw Zagranicznych oraz Komisji Klimatu i Środowiska, które odbyło się 2 września 2024 r. w Teatrze Muzycznym im. Danuty Baduszkowej w Gdyni. Szczegółowe materiały w tej sprawie zostaną przekazane po spotkaniu za pośrednictwem poczty elektronicznej.

Sekretarz Zespołu przekazał informację na temat konferencji inaugurującej projekt BALTWRECK finansowany z funduszu Interreg South Baltic, która odbyła się 18 września 2024 r. Projekt dedykowany jest zapobieganiu masowemu zanieczyszczeniu chemicznemu wód morskich przez substancje ropopochodne wyciekające z wraków i składowiska amunicji/broni w południowej części Morza Bałtyckiego. W przypadku pozyskania przez MI prezentacji z konferencji zostaną one (za zgodą organizatorów) udostępnione Członkom Zespołu.

9. Sprawy różne / wolne wnioski

Przedstawiciel MON poinformował, że Minister Obrony Narodowej podjął decyzję o upoważnieniu kierownictwa Departamentu Polityki Bezpieczeństwa Międzynarodowego MON (DPBM MON) do reprezentowania Ministra ON w pracach Międzyresortowego Zespołu do spraw Materiałów Niebezpiecznych Zalegających na Obszarach Morskich Rzeczypospolitej Polskiej. W związku z powyższym ewentualna korespondencja dotycząca prac Zespołu kierowana do I Zastępcy Przewodniczącego Zespołu Międzyresortowego powinna być adresowana na Dyrektora DPBM MON. Ponadto przedstawiciel MON zaproponował przygotowanie prezentacji nt. prowadzenia i aktualizacji zintegrowanych baz danych obiektów podwodnych, w tym zidentyfikowanych zatopionych obiektów/materiałów niebezpiecznych, zaklasyfikowanych pod kątem stopnia stwarzanego przez nie zagrożenia (informacja w tej sprawie zostanie przedstawiona na kolejnym spotkaniu Zespołu). Zwrócił również uwagę na informacje medialne dotyczące uszkodzonego statku wiozącego ładunek saletry amonowej, który próbuje wpłynąć na wody Morza Bałtyckiego

Członkowie Zespołu ustalili, że ze względu na szeroki zakres zagadnień, które będą omawiane na następnym posiedzeniu Zespołu, niezbędne będzie zarezerwowanie większej ilości czasu na przeprowadzenie spotkania. Termin posiedzenia zostanie ustalony za pośrednictwem poczty elektronicznej.

Ponadto przedstawiciel MON zaproponował, aby wszelkie materiały przygotowywane przez resorty zostały przekazane Członkom Zespołu z odpowiednim wyprzedzeniem.

Przedstawicielka MRiT poinformowała o planowanej przez resort na początku grudnia br. konferencji dotyczącej kontroli obrotu towarami wrażliwymi, w tym realizacji konwencji o zakazie prowadzenia badań, produkcji, składowania i użycia broni chemicznej oraz o zniszczeniu jej zapasów. Szczegółowe informacje w tej sprawie zostaną przekazane drogą elektroniczną.

Przewodnicząca Zespołu poinformowała, że MI otrzymuje, ze strony podmiotów zajmujących się usuwaniem materiałów niebezpiecznych, prośby o umożliwienie przedstawienia stanowiska ws. uwarunkowań technicznych dotyczących usuwania materiałów niebezpiecznych zalegających na obszarach morskich RP. Podczas dyskusji przedstawiciele MON i MRiT wskazali, że zapoznanie się ze stanowiskiem przedsiębiorców pozwoliłoby na poszerzenie wiedzy członków Zespołu ponieważ uwarunkowania techniczne mogą mieć wpływ na funkcjonowanie w praktyce przepisów prawnych. W tym kontekście poznanie stanowiska przedsiębiorców może być potencjalnie przydatne przy dalszych pracach nad przygotowaniem przez Zespół rekomendacji propozycji przepisów prawnych regulujących kompleksowo kwestie związane z neutralizacją zagrożeń spowodowanych przez materiały niebezpieczne zalegające na obszarach morskich RP. Członkowie Zespołu zaproponowali zorganizowanie w pierwszej połowie 2025 roku otwartego posiedzenia Zespołu, na którym przedsiębiorcy i specjaliści będą mogli wypowiedzieć się w tej sprawie.

10. Zakończenie posiedzenia

Na tym posiedzenie Zespołu zakończono.

Załączniki do protokołu:

Załącznik nr 1 – Lista obecności

Dominika Dłutek-Malinowska

Sekretarz Zespołu

Natalia Zając

Przewodniczący Zespołu